

JACKIE JANSSEN

**AI, DE
HERONTDEKKING
VAN DE MENS**

**KAN TECHNOLOGIE ONS CREATIEVER,
EMPATHISCHER EN WIJZER MAKEN?**

**Lannoo
Campus**

D/2025/45/357- ISBN 978 90 209 9756 9 - NUR 800

Vormgeving omslag: Adept vormgeving
Vormgeving binnenwerk: Bananas
Illustraties: Kirsten De Coninck | Movande

© Jackie Janssen & Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2025.

Uitgeverij LannooCampus maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij,
de boeken- en multimediativisie van Uitgeverij Lannoo nv.

Alle rechten voorbehouden.

Niets van deze uitgave mag verveelvoudigd worden en/of openbaar
gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke
andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestem-
ming van de uitgever.

Alles wat je in dit boek leest is ontsproten uit een mix van nieuws-
gierigheid, creatieve improvisatie, reflectieve stiltemomenten, en een
vleugje verveling. Personages, gebeurtenissen en AI-systemen in dit
boek zijn het resultaat van mijn verbeelding. Eventuele gelijkenissen
met bestaande personen, bedrijven of AI-agents berusten dan ook
op puur toeval of op de hardnekkige neiging van de menselijke geest
om betekenis te zien, zelfs waar die niet bedoeld is. Wie zich herkent
in een scène of een AI-agent met een ziel, mag dat dus gerust be-
schouwen als een knipoog van het universum. Dit boek is geschreven
met empathie, met medeweten van meerdere chatbots, en met een
diep geloof in de kracht van onze imperfecties.

Uitgeverij LannooCampus
Vaartkom 41 bus 01.02 Postbus 23202
3001 Leuven 1100 DS Amsterdam
België Nederland
www.lannoocampus.com

INHOUD

INLEIDING	9
Hoe ik leerde van AI te houden zonder mijn menselijkheid te verliezen	9
Menselijke kwaliteiten versterken	11
01 WAT MAAKT ONS MENSELIJK?	17
De paradox van imperfectie	20
De negen bouwstenen van menselijkheid	21
Waarom blijven deze eigenschappen belangrijk?	34
De kracht van collectieve menselijkheid	42
Verbanden tussen deze eigenschappen	45
Reflectie – Hoe mensgericht ben jij nog in tijden van AI?	57
7 take-aways voor jou	57
02 DE GRENZEN VAN AI	59
Waarom de grenzen van AI van belang zijn	60
De kracht van AI – patronen als sleutel	61
De kracht van AI begrijpen en omarmen	66
Het spanningsveld – wat AI niet kan	67
Grenzen als kansen: naar een symbiose	74
AI in dienst van de menselijkheid	77
Contemplatieve technologie: brug tussen innovatie en menselijkheid	79
6 Reflectievragen	85
7 Take-aways voor jou	85
03 TECHNOLOGIE ALS BONDGENOOT	87
AI dwingt ons het uniek menselijke te zien	87
Waar mens en AI elkaar versterken	89
De schaduwzijde: hoe mens en AI elkaar kunnen verzwakken	95
De weg terug: herstel van menselijke agency	101
Cocreatie: van gebruiker naar partner, samenwerken met AI-agents	102

Praktische guidelines: effectief samenwerken met AI-agents	105
Een hoopvolle toekomst van mens-AI-samenwerking	109
7 Reflectievragen	110
7 Take-aways als wegwijzer naar mensgerichte AI	111
04 DE NOODZAAK VAN MENSGERICHTE AI	113
Drie dwingende redenen voor mensgerichte AI	117
De vijf kernprincipes van mensgerichte AI	120
Het pleidooi voor mensgerichte AI – waarom nu?	124
3 Reflectievragen	128
7 Take-aways voor jouw organisatie	128
05 DE MENSELIJKHEIDSTOETS	131
Waarom we een nieuwe meetlat nodig hebben	132
De acht dimensies van mensgerichte technologie	134
Implementatie van de Menselijkheidstoets in organisaties	145
Naar een menselijker toekomst – technologie met een hart	150
De Menselijkheidstoets als raamwerk	153
AI in het onderwijs	155
AI in creatieve industrie	163
AI in gezondheidszorg	166
AI in softwareontwikkeling	169
Conclusie	171
Het manifesto van de Menselijkheidstoets – 10 principes	173
Menselijkheid als kompas: mijn AI-manifesto	174
06 AI ALS KATALYSATOR VOOR MENSELIJKE VOORUITGANG	177
De noodzakelijke (r)evolutie	178
De oogst van (on)bewuste keuzes	179
AI-identiteit – uniek Europa	181
Menselijkheidstoets en digitale soevereiniteit	182
Van theorie naar praktijk: Europa's kans	183
Concrete stappen voor organisaties en vooruitblik	184
DANKWOORD	187

INLEIDING

Hoe ik leerde van AI te houden zonder mijn menselijkheid te verliezen

Ik herinner me het exacte moment waarop ik begreep dat AI geen technologie-verhaal is, maar een mensverhaal. Het was op een donderdagavond, mijn laptop nog warm van een dag data-analyse, toen mijn dochter me vroeg: 'Papa, waarom huil je soms als je naar je scherm kijkt?' Ik besepte dat ik al maanden worstelde met iets wat ik niet kon benoemen. Niet de code, niet de algoritmen, maar de vraag: wat betekent het om mens te zijn in een wereld die steeds slimmer wordt? Dit boek is mijn zoektocht naar dat antwoord.

Een creatieve ochtend: een nieuwe kijk op samenleven met AI

Sarah had op een regenachtige middag een intrigerend gesprek met een middelbareschoolleraar over een van zijn leerlingen. Lisa, normaal gesproken een van de meest betrokken leerlingen in de klas, was opvallend stil geweest tijdens een klimaatdebat. Later bleek dat ze worstelde met een diep innerlijk conflict – haar vader werkte in de fossiele industrie en ze voelde zich verscheurd tussen haar loyaliteit aan haar familie en haar groeiende zorgen over klimaatverandering. Geen enkel AI-systeem had de stille worsteling van Lisa kunnen detecteren, bedacht Sarah, en het veranderde haar kijk op technologie en menselijkheid voorgoed. Haar interview afgelopen maandag met de jonge kunstenares Emma, die

verwikkeld was in een strijd tussen technologie en emotie, brachten haar nog een stap verder. Het kostte een doorwaakte nacht waarin ze haar notatieblok volkrabbelde met zinnen, ideeën en schetsen van gedachten. Met een dampende mok koffie in haar hand las ze in haar dansende handschrift: *Emma, portret, AI kan geen ziel vangen.*

Oliver, haar pluizige, grijze kat, streek langs haar benen en keek met nieuwsgierige, amberkleurige ogen toe. De zon verspreidde een zachte gloed in haar knusse appartement. Sarah glimlachte, klapte haar laptop open, haalde diep adem en opende een nieuw document. Haar vingers zweefden even boven het toetsenbord, alsof ze de juiste woorden zochten om de magie van het moment te vangen. Het lege scherm reflecteerde haar vastberaden blik. Een hulpmiddel, haar AI-tekstverwerker, importeerde en verrijkte haar handgeschreven notities op de achtergrond. Terwijl de woorden op het scherm verschenen, herlas ze een passage. Haar hoofdpersoon, een jonge vrouw op een kruispunt in haar leven, worstelde met een innerlijk conflict. In de hoek van haar scherm verscheen een subtiele pop-up, een suggestie van haar AI-schrijfassistent: *Overweeg om de dialoog te verdiepen door de protagonist meer twijfels te laten uiten. Dit kan de innerlijke strijd versterken.*

Sarah pauzeerde, haar ogen gleden over de woorden van de AI. Ze las de suggestie opnieuw, overwoog de implicaties en knikte langzaam. Het was alsof de AI niet alleen haar woorden ordende, maar ook haar gedachten las, haar creatieve proces aanvoelde en verrijkte. Ze paste de passage aan en met elke toetsaanslag voelde ze de woorden dieper resoneren, authentieker worden. AI kwam met een voorstel: Vervang 'ochtend' door 'ochtendgloren'. Sarah stopte abrupt, alsof ze werd getroffen door een bliksemschicht. Ze proefde de woorden in haar mond, liet ze ronddansen in haar gedachten. 'Ochtendgloren...', fluisterde ze. Het klonk zoveel poëtischer, zoveel beeldender. Precies wat ze zocht, zonder dat ze het zelf wist. Een glimlach krulde om haar lippen.

Even later offerde de AI een dramatische wending toe te voegen, een plotwending die de spanning zou verhogen. Sarah dacht na, haar vingers trommelden zachtjes op de tafel. Technisch gezien zou dat het verhaal ongetwijfeld sterker maken, de lezer op het puntje van zijn stoel houden. Maar haar intuïtie, dat vage, ondefinieerbare gevoel, vertelde haar iets anders. De kracht van deze scène, fluisterde een innerlijke stem, lag juist in de verstilling, in de subtiele verschuivingen van emotie. Ze besloot de

suggestie te negeren, een bewuste keuze om haar eigen pad te volgen. AI mocht dan patronen herkennen in wat 'werkte', in wat aansloeg bij het grote publiek, maar alleen zij kon aanvoelen wat juist was voor dit specifieke moment, voor deze unieke scène in haar verhaal.

Menselijke kwaliteiten versterken

Sarahs ervaring is slechts één voorbeeld van hoe generatieve AI onze creativiteit en reflectie kan versterken. Over de hele wereld ontdekken mensen hoe deze technologie kan bijdragen aan hun unieke talenten, doelen en dromen. Dit is geen toekomstvisie, het is het heden. Artificiële intelligentie is niet langer een concurrent van menselijke capaciteiten maar een bondgenoot. Het is een voorbeeld van wat ik *Mensgerichte AI* noem: technologie die ontworpen is om menselijke kwaliteiten te versterken in plaats van te vervangen. AI gebruiken op een manier die menselijk en wenselijk is. Net als Sarah ervaren we allemaal hoe technologie ons kan helpen onze creativiteit en autonomie te versterken. Maar dit roept ook bredere vragen op over de rol van AI in ons leven. Hoe heeft deze technologie zich zo ontwikkeld en wat betekent dit voor onze toekomst?

De afgelopen jaren hebben we vooral gehoord over de gevaren van artificiële intelligentie. Robots die banen overnemen, algoritmen die onze privacy schenden en systemen die vooroordelen versterken. In Europa kennen we de AI Act om ons te beschermen en ons een kader geven waarbinnen we kunnen werken. Deze zorgen zijn reëel en we mogen ze niet negeren. Maar ze vertellen slechts een deel van het verhaal. Er is een andere kant – een kant en een kans die we nog maar net beginnen te verkennen. Wat als AI niet alleen een kracht is die onze wereld verandert, maar ook een kracht die ons kan helpen onszelf te veranderen? Wat als AI ons niet minder mens maakt, maar juist meer? Symbiose betekent meer dan samenwerken, het is een relatie waarin beide partijen groeien en elkaar versterken. Dit boek onderzoekt hoe deze symbiotische relatie ons kan helpen niet alleen efficiënter, maar ook wijzer en creatiever te worden. Het is een verhaal over hoe we AI kunnen ontwerpen en gebruiken op een manier die onze menselijkheid niet bedreigt, maar verrijkt. Het is een verhaal over technologie die niet streeft naar het vervangen van menselijke capaciteiten, maar naar het creëren van ruimte voor authenticiteit, groei, creativiteit en zingeving.

Dat is ook een Europees verhaal. Eentje die we, wat mij betreft, te weinig van-
gen met de AI Act. Dit betekent dan ook dat dit boek over meer gaat dan enkel
technologie. De geopolitieke realiteit dwingt ons om de juiste maatschappelijke
keuzes te maken. Door onze mensgerichte bril kunnen wij in Europa een unieke
positie innemen rond innovatie met AI. Europa staat hierin op een kruispunt. De
technologie die we ontwikkelen zal bepalen hoe we leven, werken en met elkaar
omgaan. De keuzes die we in de komende jaren maken, zullen vormgeven hoe
AI zich ontwikkelt: als een kracht die menselijke capaciteiten verdringt of als
een instrument dat ons helpt potentieel te realiseren met onze eigen normen
en waarden. Dit boek biedt een raamwerk voor die tweede optie. Het introdu-
ceert het concept van AI als een technologie die ontworpen is met diep res-
pect voor Europese normen en waarden. Het presenteert praktische tools, zoals
de *menselijkheidstoets*, die organisaties kunnen gebruiken om AI te ontwikke-
len die menselijke groei en welzijn bevordert. Daarnaast laat dit boek zien hoe
deze principes al worden toegepast in verschillende sectoren, van onderwijs tot
gezondheidszorg.

Je hebt dus geen technisch handboek in handen, maar een uitnodiging om an-
ders te denken over onze relatie met technologie en verder te kijken dan de
vaak simplistische tegenstelling tussen menselijke en artificiële intelligentie, om
te verkennen hoe we technologie kunnen gebruiken om niet alleen efficiënter,
maar ook wijzer en creatiever te worden en meer met elkaar verbonden. Je zult
in de volgende hoofdstukken mensgerichte AI gaan ontdekken. Je begint bij
de fundamenteën van wat ons menselijk maakt en bouwt van daaruit een brug
naar de toekomst van mens-AI-samenwerking. Eerst onderzoek je wat ons uniek
menselijk maakt en waarom deze eigenschappen zo waardevol zijn. Er zijn fas-
cinerende voorbeelden van menselijke creativiteit, emotionele intelligentie en
spiritualiteit. Waarom kunnen we nog steeds geraakt worden door een gedicht
dat eeuwen geleden geschreven is? Hoe komt het dat we betekenis kunnen
vinden in schijnbaar betekenisloze situaties? Waarom kunnen wij genieten van
het uitzicht op een meer? Denk aan het vinden van troost in een zonsondergang
na een moeilijke dag. Deze vragen leiden naar een dieper begrip van onze eigen
capaciteiten.

In het vervolg van het boek verken je de grenzen van AI, niet als beperkingen
maar als kansen voor betekenisvolle samenwerking. Net zoals een microscoop
ons niet minder oplettend maakt maar juist helpt scherper te zien, zo kan AI
onze menselijke vermogens versterken. We onderzoeken hoe de 'beperkingen'
van AI juist ruimte creëren voor menselijke groei en creativiteit. In het prakti-
sche deel van dit boek ontwikkelen we concrete tools en richtlijnen voor het
ontwikkelen van mensgerichte AI. Centraal staat de *menselijkheidstoets* – een

innovatief instrument dat organisaties helpt om AI te ontwikkelen die menselijke groei en welzijn bevordert. Hoe zorgen we ervoor dat AI-systemen niet alleen efficiënt zijn, maar ook ruimte laten voor menselijke autonomie en ontwikkeling? Om deze principes tot leven te brengen, zijn er in dit boek inspirerende voorbeelden van organisaties die deze aanpak al succesvol toepassen. Van een taalapp die niet alleen vocabulaire aanleert, maar ook cultureel begrip bevordert, tot AI-systemen in de gezondheidszorg die artsen helpen betere beslissingen te nemen zonder hun klinische autonomie te ondermijnen. Deze verhalen laten zien hoe AI in de praktijk werkt.

Tot slot vind je in dit boek een visie voor een toekomst waarin technologie onze menselijkheid versterkt. Hoe ziet een wereld eruit waarin AI niet wordt ontwikkeld om mensen te vervangen, maar om hen te helpen groeien? Wat betekent het om technologie te hebben die niet alleen onze efficiency verhoogt, maar ook onze wijsheid en creativiteit voedt? Hoe kunnen we technologie vormgeven op een manier die recht doet aan wie we zijn en wie we kunnen worden? Dit boek is mijn uitnodiging aan jou om deel te nemen aan wat misschien wel de belangrijkste conversatie wordt van de komende tien jaar. Hoe zorgen we ervoor dat technologische vooruitgang hand in hand gaat met ons als mensen? Hoe zorgen we ervoor dat we technologie creëren die ons niet vervreemdt, maar ons juist helpt om onze menselijkheid opnieuw te ontdekken?

Nieuwsgierig? Scan de QR-code en duik in de wereld achter het boek – boek een keynote, chat met AI of ontdek hoe menselijk jij écht denkt.

Jackie

september 2025

01

WAT MAAKT ONS MENSELIJK?

Wat ons menselijk maakt, is niet onze perfectie, maar juist onze unieke onvolkomenheden. Het is onze twijfel, onze nieuwsgierigheid en onze creatieve spontaniteit die ons onderscheidt van alles wat technologie ooit kan worden.

De trage zoektocht naar een uniek menselijk verhaal

Sarah, schrijfster en AI-ontwikkelaar bij het vooruitstrevende TechForward, bevindt zich in 2025 op het snijvlak van een nieuw tijdperk. Ze ziet hoe technologie en menselijkheid elkaar ontmoeten, botsen, omhelzen en uiteindelijk, in de beste gevallen, elkaar versterken. Het is een tijdperk vol mogelijkheden, maar ook vol valkuilen. Na een week met nieuwe inzichten zit ze nu met een halfvolle kop koffie, inmiddels koud geworden, diep verzonken in haar werk aan haar keukentafel. Kat Oliver ligt lui uitgestrekt in een streepje zonlicht op de vloer. Naast haar laptop ligt het opnameapparaat met het interview van gisteren — Lisa's leraar heeft haar veel stof tot nadenken gegeven over de subtiele signalen die AI zou missen. Haar roman vordert, maar deze ochtend voelt anders. Er is iets dat ze niet kan vangen, een gevoel dat buiten het bereik van haar woorden lijkt te

liggen. Het is een herinnering aan de kern van haar betoog: wat ons menselijk maakt, is niet onze perfectie, maar juist onze unieke onvolkomenheden. Die gedachte, zo krachtig en waar, moet de rode draad vormen, niet alleen in haar boek, maar ook in hoe we de wereld om ons heen begrijpen.

De protagonist in haar verhaal, een jonge vrouw genaamd Mira, staat op een kruispunt in haar leven, net zoals Lisa die worstelde met haar loyaliteit aan haar vader en haar zorgen over klimaatverandering. Mira's keuzes zijn beladen met twijfels, verlangens en de vraag naar wat haar leven echt betekenis geeft. Sarah leest de scène opnieuw, frons en laat haar vingers over het toetsenbord zweven. Onvolkomenheid is hier de motor, niet de rem. In de hoek van haar scherm verschijnt een subtiele notificatie van haar AI-schrijfassistent: *Misschien kun je laten zien wat Mira voelt door haar een moment van stilte te geven, een situatie waarin ze zichzelf bevraagt*. Sarah knikt langzaam. Een goed idee, maar het voelt nog steeds niet helemaal juist. Ze leunt achterover en staart uit het raam. De zon straalt helder, maar in haar hoofd is het mistig. Wat probeert ze te zeggen? Wat maakt dit verhaal echt menselijk? Het is die constante worsteling, die productieve frictie die ons definieert. Ze voelt een vage onrust en sluit haar laptop.

Ze installeert zich met pen en notitieboek. AI kan suggesties doen, structuur bieden, maar het kan haar niet vertellen wat er in haar hoofd rondspookt. Terwijl Oliver zachtjes spint, laat ze haar gedachten afdwalen. Dit is geen nutteloze tijd, beseft ze. Juist in dit moment van verveling vindt ze ruimte om nieuwe ideeën te laten ontstaan. AI ervaart geen verveling zoals wij dat kennen; het wacht, verwerkt, of staat op inactief. Het mist de existentiële dimensie van verveling, die knagende leegte die ons kan aanzetten tot diepe reflectie en onverwachte creativiteit. Onze imperfecte, soms 'doelloze' momenten zijn broedplaatsen voor het nieuwe. Sarah ervaart een flits van inspiratie: wat als Mira's twijfels niet alleen voortkomen uit haar situatie, maar ook uit een groter verlangen naar betekenis? Ze pakt haar pen en begint te schrijven, woorden die rechtstreeks uit haar gedachten stromen. Dit is wat het betekent om mens te zijn, denkt ze. Het vinden van nieuwe ideeën in het ongemak van het niets.

Eenmaal terug bij haar weer geopende laptop biedt AI een nieuwe suggestie: *Misschien kun je een onverwacht object introduceren dat Mira's nieuwsgierigheid prikkelt*. Sarah glimlacht. Dat is interessant. Wat kan de nieuwsgierigheid van haar personage aanwakken? Ze denkt aan hoe mensen soms ineens geraakt worden door iets kleins, zoals een liedje, een schilderij,

of een onverwachte geur. Ze bladert terug door haar notities en ziet een schets van een oude sleutel. De sleutel, besluit ze, wordt een symbool in het verhaal. Mira vindt de sleutel en vraagt zich af wat voor deur die opent. Hij leidt haar naar een onverwachte ontdekking. Terwijl ze typt, denkt Sarah na over de emoties van haar personage. Mira voelt angst, hoop en verwarring. Het zijn geen simpele emoties – ze zijn complex en tegenstrijdig. Het is niet alleen de vraag welke deur de sleutel opent, maar ook wat ze hoopt te vinden. Hier stopt de AI-assistent. Het kan suggesties geven over structuur, maar het voelt niet wat Sarah voelt als ze Mira's worstelingen beschrijft.

Sarah denkt aan haar eigen leven. Hoe haar eigen twijfels haar hebben gevormd, hoe de pijn van verlies haar wijzer heeft gemaakt. Dat gevoel – die diepte – probeert ze nu over te brengen in Mira's verhaal. Plotseling verandert het verhaal van richting. Terwijl Sarah typt, merkt ze dat Mira niet de sleutel gebruikt om een deur te openen, maar om een brief te ontdekken. Het was niet gepland, maar het voelt juist. Deze wending had ze niet bedacht; het ontstond spontaan terwijl ze schreef. Dit is wat haar creativiteit uniek maakt. Ze improviseert, vertrouwt op haar intuïtie en laat zich verrassen door haar eigen woorden. AI stelt voor om een conflict toe te voegen, een dramatische confrontatie die de spanning zou verhogen: *Onderzoek suggereert dat lezers meer betrokken raken bij verhalen met duidelijke conflicten.* Sarah leest de suggestie, maar haar intuïtie vertelt haar iets anders. Ze denkt aan hoe sommige van de meest betekenisvolle momenten in haar eigen leven juist stil en subtiel waren. Niet elke transformatie heeft een dramatische katalysator nodig.

Als de scène is afgerond, leunt Sarah achterover en leest ze wat ze heeft geschreven. Het voelt alsof ze dichterbij iets essentieels is gekomen. Mira heeft de brief geopend en leest een oude tekst over de vraag naar zingeving. De brief geeft geen antwoorden, maar roept juist meer vragen op. Sarah glimlacht. Dat is precies wat ze wilde vastleggen. De zoektocht naar betekenis is nooit af. Het is een proces van reflectie en groei. Haar AI-systeem blijft stil terwijl ze dit moment beleeft. Het begrijpt niet wat dit voor haar betekent, want het kan de diepere lagen van deze spirituele zoektocht niet voelen. Na een uur schrijven stopt Sarah even. Ze voelt een diep besef van haar eigen proces. Ze denkt na over hoe ze beslissingen heeft genomen die zowel intuïtief als reflectief waren. Ze kijkt naar haar AI-assistent. Het heeft haar geholpen met suggesties, maar het heeft geen controle over haar verhaal. Wat haar verhaal betekenisvol maakt, is niet de structuur of de woorden zelf, maar de manier waarop ze haar eigen ervaringen en emoties erin verweeft.

Als Sarah haar laptop sluit, kijkt ze even naar Oliver, die nog steeds rustig ligt te slapen. ‘Het is niet perfect, maar dat is juist het punt’, mompelt ze over haar werk. AI heeft haar geholpen, maar het is haar menselijkheid – haar twijfels, haar emoties, haar spontaniteit – die het verhaal echt maakt. Dit is wat technologie nooit volledig zal begrijpen: dat onze imperfecties ons niet alleen menselijk maken, maar ook onze grootste kracht zijn. Met een tevreden zucht pakt ze haar koffiekop en loopt naar het aanrecht. Ze weet dat haar verhaal nog niet af is, maar ze is een stap dichterbij de kern.

Sarahs proces illustreert enkele van de meest fundamentele eigenschappen die haar werk uniek maken: haar vermogen om betekenis te vinden in verveling, haar nieuwsgierigheid naar nieuwe ideeën en haar improvisatie en emotionele diepgang. Dat brengt ons bij de kern van wat ons menselijk maakt.

De paradox van imperfectie

Wat ons menselijk maakt, is niet onze perfectie, maar juist onze unieke onvolkomenheden. Het is onze twijfel, nieuwsgierigheid en creatieve spontaniteit die ons onderscheidt van alles wat technologie ooit kan worden. Artificiële intelligentie kan en zal ons steeds meer kennisgerichte taken uit handen nemen. Daarom is het cruciaal om stil te staan bij wat ons werkelijk definieert. Bij wat ons, als mens, uniek maakt. Terwijl AI ons kan ondersteunen met snelheid, precisie en rekenkracht, blijft het mens-zijn geworteld in iets dat niet geautomatiseerd kan worden: onze diepste gevoelens, intuïties en ervaringen. Welke eigenschappen zijn fundamenteel menselijk en kan AI nooit volledig evenaren? Onze unieke kwaliteiten blijven ook in een technologisch tijdperk essentieel, zoals verveling, in stilte naar onszelf kijken, nieuwsgierigheid, creativiteit en ethische intuïtie. Deze eigenschappen zijn verweven in een complex ecosysteem dat ons bewustzijn, onze emoties en onze diepere betekenisvorming vormt. Het is juist imperfectie, onvolmaaktheid, die de bron is van onze grootste kracht. In de volgende paragrafen zal ik die eigenschappen een voor een onderzoeken. Je gaat ontdekken hoe ze ons mens-zijn definiëren, hoe ze elkaar versterken en hoe technologie ons kan helpen ze verder te ontwikkelen in plaats van te verdringen. AI kan ons helpen groeien, maar het zijn juist onze imperfecties die ons echt mens maken.

De negen bouwstenen van menselijkheid

1 Verveling: de wieg van creativiteit

Verveling lijkt op het eerste gezicht een negatieve ervaring, maar het is een van de fascinerendste staten van het menselijk bewustzijn. Het ontstaat als we de waarde en betekenis van onze tijdsbesteding evalueren. Deze existentiële dimensie van verveling – het gevoel dat wat we doen geen betekenis heeft – zet ons vaak aan tot reflectie en verandering. Verveling dwingt ons tot introspectie en creativiteit. Veel van de grootste innovaties en kunstwerken zijn voortgekomen uit perioden van verveling. De schrijver J.K. Rowling bedacht Harry Potter tijdens een lange, saaie treinreis.

Waarom AI geen verveling ervaart

AI kan inactief zijn, maar geen existentiële dimensie van verveling ervaren. Het mist de bewuste ervaring van tijd. Voor AI is 'niets doen' simpelweg een status van wachten op input, terwijl mensen verveling voelen als een leegte die om vervulling vraagt.

2 Nieuwsgierigheid: de drang om te begrijpen

Nieuwsgierigheid is een intrinsieke motivatie die diep in de menselijke psyche verankerd ligt. Het drijft ons om vragen te stellen en de grenzen van ons begrip te verleggen. Het gaat gepaard met verwondering en opwinding. De ontdekkingsreiziger Ferdinand Magellaan werd gedreven door nieuwsgierigheid naar onbekende werelden. AI kan een kaart van de wereld analyseren, maar nooit zelf het verlangen voelen om die wereld te verkennen. AI kan ons ondersteunen door ons toegang te geven tot nieuwe kennis en perspectieven, maar de motivatie om te zoeken en ontdekken blijft menselijk.

Waarom AI niet nieuwsgierig is

Hoewel AI enorme hoeveelheden data kan verwerken en analyseren, ontbreekt het aan de emotionele en existentiële drijfveren die menselijke nieuwsgierigheid aanwakkeren. AI zoekt niet uit zichzelf, het voert slechts opdrachten uit.

3 Creativiteit: spontaniteit en improvisatie

Creativiteit is niet het volgen van patronen, maar het breken ervan.

Mensen kunnen volledig onverwacht handelen, vaak ingegeven door intuïtie, humeur of omstandigheden. Deze spontaniteit is meer dan willekeur, het is een diep menselijk vermogen om creatief en onvoorspelbaar te reageren op unieke situaties. Creativiteit is een kernkwaliteit van het menselijk bewustzijn. Het gaat niet alleen om het combineren van bestaande ideeën, maar ook om het maken van intuïtieve sprongen die buiten de kaders van logica vallen. Een jazzmuzikant die improviseert, reageert op het moment, op zijn emotie en de omgeving. Al kan geprogrammeerd worden om muziek te maken, maar zal nooit dat spontane gevoel van ‘in het moment’ hebben. Improvisatie bij mensen is uniek, omdat het voortkomt uit intuïtie, creativiteit en levenservaring. Het gaat verder dan het combineren van bestaande elementen – het omvat het vermogen om in het moment iets volledig nieuws te creëren, gevoed door emotie, intuïtie en persoonlijke expressie. Herinner je je een moment waarop je onverwacht iets nieuws creëerde? Hoe voelde dat? Mensen hebben een uniek vermogen om volledig nieuwe concepten te bedenken die geen precedent hebben – denk aan baanbrekende kunstwerken of revolutionaire wetenschappelijke theorieën. Dit komt voort uit ons vermogen om buiten bestaande kaders te denken op een manier die verder gaat dan het hercombineren van bekende elementen.

Waarom AI niet echt creatief is

AI kan patronen extrapoleren en nieuwe combinaties maken, maar mist de subjectieve inspiratie die mensen drijft. Een mens kan vanuit intuïtie iets creëren dat volledig nieuw en onverwacht is. Belangrijker nog: AI begrijpt niet de waarde van creativiteit, van innovatie als katalysator voor doorbraken.

Suno.ai, een menselijk innovatief AI-platform

Suno.ai richt zich op het ondersteunen van muzikale creativiteit. Het systeem stelt gebruikers in staat om muziek te genereren op basis van eenvoudige input, zoals een melodie of tekstidee. Wat dit platform echt bijzonder maakt, is dat het niet probeert de menselijke componist te vervangen maar fungeert als een creatieve sparringpartner. Zo krijgt een jazzmuzikant die een complex akkoordenschema improviseert suggesties voor harmonieën of ritmes, maar blijft deze vrij om het aan te passen, te veranderen of zelfs te negeren. Het menselijke aspect is dat improvisatie, onverwachte emotionele wendingen en intuïtieve keuzes bij de mens blijven. Suno.ai biedt alleen inspiratie en versnelt repetitieve taken, zoals het samenvoegen van muzikale lagen of het aanpassen van tempo's. Zo is dit platform een perfect voorbeeld van technologie die creativiteit ondersteunt zonder haar menselijke kern aan te tasten. Een singer-songwriter die dit platform gebruikt schrijft: 'Suno.ai geeft me de tools om sneller te experimenteren, maar de magie van een onverwachte melodie komt nog steeds uit mezelf.'

